

Кравченко, О. В. Забезпечення конкурентоспроможності банку [Текст] / О. В. Кравченко / Економічні науки. Серія Облік і фінанси : зб. наук. праць / Луцький національний технічний університет ; ред. д.е.н., проф. Герасимчук З. В. – Луцьк, 2011. - Вип. 8 (29). – Ч. 3. – С.132-137.

УДК 336. 717

О.В. Кравченко

Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України»

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКУ

В статті розглянуто питання відносно конкурентоспроможності банків, конкурентоспроможності послуг, які вони надають, визначено показники конкурентоспроможності, наведено конкурентні переваги.

Ключові слова: банк, конкурентоспроможність, конкурентоспроможність послуг, конкурентні переваги, показники конкурентоспроможності.

O. Kravchenko

PROVIDING COMPETITIVENESS OF THE BANK

The article considers issues regarding the competitiveness of banks, the competitiveness of services they provide, defined indicators of competitiveness, competitive advantages are.

Keywords: bank, competitiveness, competitiveness of services, competitive advantages, competitiveness indicators.

Е.В. Кравченко

ОБЕСПЕЧЕНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ БАНКА

В статье рассмотрены вопросы относительно конкурентоспособности банков, конкурентоспособности услуг, которые они предоставляют, определены показатели конкурентоспособности, а также конкурентные преимущества.

Ключевые слова: банк, конкурентоспособность, конкурентоспособность услуг, конкурентные преимущества, показатели конкурентоспособности.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Підвищення рівня відкритості вітчизняної економіки призвело до того, що банки відчують посилення впливу глобалізації, яка визначає стан сучасного банківського бізнесу. Разом з тим, щоб не

втратити конкурентні переваги, вони повинні постійно вдосконалювати свої послуги відповідно до потреб клієнтів, впроваджувати прогресивні структури управління, своєчасно реагуючі на вплив зовнішніх процесів і приймаючі відповідні управлінські рішення.

Однак проблема конкурентоспроможності для банківських установ України залишається невирішеною, враховуючи динаміку розвитку світових банківських систем. Все це впливає на потребу банків у ефективній методології, методичних і практичних рекомендаціях щодо оцінки конкурентної позиції, рівня конкурентоспроможності, потенційних можливостей росту та перспектив стратегічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Значний внесок у структурний аналіз проблем розробки стратегії конкурентоспроможності внесли такі зарубіжні та вітчизняні вчені: І. Ансоф, Ф. Котлер, М. Портер, А. Стрікленд, А. Томпсон, В.І. Міщенко, Р.А. Фатхутдінов, З.Є Шершньова. та ін. Проте стосовно конкурентоспроможності банківської діяльності, банків і послуг, а також економічного змісту даних понять, серед фахівців немає єдиної усталеної думки, що й обумовлюють необхідність проведення подальшого дослідження.

Цілі статті. Дослідження існуючих підходів до забезпечення конкурентоспроможності банку, визначення конкурентних переваг суб'єкта конкуренції. На підставі їх теоретичного узагальнення та систематизації розробка підходу до організації системи забезпечення конкурентоспроможності в довгостроковому періоді.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Перед банківським сектором економіки України сьогодні постають проблеми підвищення ефективності діяльності. Працюючі на ринку фінансових послуг, де конкуренція є більш гострою, банки вимушені корегувати стратегії свого розвитку, розвивати принципи, методи та інструменти управління своєю конкурентоспроможністю та конкурентоспроможністю послуг, що ними надаються. Сучасна банківська конкуренція має ряд специфічних рис, що відрізняють її від конкуренції в інших галузях економіки.

Проте ситуація, що склалась на сьогодні в даній сфері, не сприяє розвитку конкуренції.

Так, за станом на 01.09.2011 ліцензію НБУ на здійснення банківських операцій мали 176 банків України.

Капітал банків за вісім місяців 2011 року зріс на 10,1% і за станом на 01.09.2011 становив 151,7 млрд. грн., або 14,8% пасивів банків. Сплачений зареєстрований статутний капітал збільшився на 12,3% – до 163,8 млрд. грн. Зобов'язання банків зросли на 9,0% – до 876,7 млрд. грн. Активи банків України зросли на 9,2% і на 01.09.2011 становили 1028,4 млрд. грн., загальні активи – 1190,3 млрд. грн.

За перше півріччя 2011 року банки отримали збиток у розмірі 1,062 млрд. грн. (у 2010 році збиток склав 8,3 млрд. грн.) [3].

Враховуючи таку ситуацію, підвищення конкурентоспроможності банку потрібно розглядати як тривалий послідовний процес пошуку й реалізації управлінських рішень у всіх сферах його діяльності, що здійснюється планомірно відповідно до обраної стратегії довготривалого розвитку з врахуванням змін у зовнішньому середовищі та власному стану, внесенням відповідних коректив.

Рівень конкурентного потенціалу банку характеризують такі складові: наявні ресурси, до яких віднесено фінансові ресурси, кадровий потенціал, клієнтську складову; їхній реальний стан, вартість; відповідність ресурсного потенціалу стратегічним цілям та завданням організації; внутрішня адаптованість та здатність ресурсного потенціалу забезпечити стійкість банку до негативного впливу зовнішнього середовища.

Розрізняють поняття конкурентоспроможності банку та конкурентоспроможності послуг, які ним надаються [5].

Під конкурентоспроможністю банку слід розуміти комплексний динамічний показник порівняльного рівня розвитку критеріїв його діяльності, у тому числі конкурентоспроможності наданих ним послуг, що відображає, в кінцевому підсумку, ефективність прийняття управлінських рішень його керівництвом. Конкурентоспроможність банківської послуги - це відносний динамічний показник її якісних і вартісних характеристик, оптимальне співвідношення яких забезпечує, по - перше, задоволення конкретної потреби клієнтів, а, по - друге, вигідне

відміну від аналогічних послуг конкурентів.

Конкурентна позиція банку відображає частку ринку банківських послуг, тобто положення банківської установи по відношенню до його прямих та потенційних конкурентів за відповідними напрямками діяльності чи у цілому на ринку банківських послуг. Прямими конкурентами слід вважати банківські установи, східні за певними параметрами функціонування, тобто банки, які мають рівнозначну долю ринку або його сегменту; потенційними конкурентами - банківські установи, що займають відносно меншу частку ринку та забезпечують високі темпи її приросту в динаміці, тобто мають високий рівень динамічних конкурентних переваг.

Здійснення оцінки конкурентної позиції банку є основою для наступної розробки певних тактичних та стратегічних заходів щодо підтримки і посилення існуючих конкурентних переваг банку та формування їх нових видів та форм.

Оцінка конкурентної позиції банку проводиться шляхом визначення частки, яку утримує досліджуваний банк на ринку банківських послуг у цілому чи його окремих сегментах та порівнянні її з частками банків-конкурентів і, на основі отриманих результатів, виокремленні прямих та потенційних конкурентів.

Оцінка рівня конкурентоспроможності банківських послуг повинна ґрунтуватися на виявленні перспективних напрямів їх розвитку та визначенні конкурентних позицій.

Оскільки конкурентоспроможність є комплексним показником ефективності менеджменту банку, моделювання її успішного розвитку будується на концепції взаємозалежності основних факторів та їх сукупного впливу на результат.

В якості найважливіших цільових орієнтирів внутрішньої роботи банку, які формують рівень його конкурентоспроможності, доцільно розглядати: критерії якості активів і пасивів, достатності капіталу, прибутковості і рентабельності діяльності, що відображають фінансовий потенціал, за рахунок якого відбувається подальший розвиток; критерій іміджу банку, що забезпечує його успішну діяльність; критерій конкурентоспроможності послуг, що надаються банком. Зовнішніми складовими успіху, позитивна зміна яких сприяє зміцненню сталого конкурентного стану банку на фінансовому ринку, є: добробут населення, розвиток реального

сектора економіки регіону, результати державного регулювання економіки країни [1].

Визначення рівня конкурентоспроможності послуг, що надаються банком, є одним з основних елементів аналізу його діяльності і ґрунтується на вивченні залежності двох параметрів - якості та вартості. При цьому порівняльну характеристику банківських послуг доцільно проводити за напрямками діяльності: кредитування, розрахунково-касове обслуговування, депозитні операції, операції з цінними паперами, за основними параметрами якості послуг: асортимент, споживче властивість, умови надання, швидкість надання, способи просування послуг і т.д.

На нашу думку, найважливішими методологічними задачами вирішення проблеми забезпечення конкурентоспроможності є:

- визначення критеріїв конкурентоспроможності й формування системи показників її вимірювання;
- розроблення методів оцінки рівня конкурентоспроможності;
- розроблення методів формування алгоритмів (програм) підвищення конкурентоспроможності.

Успішна діяльність комерційного банку пов'язана не тільки із здатністю професійно будувати свою внутрішню політику, але і пристосуватися до зовнішніх умов із максимальною для себе користю, передбачати тенденції розвитку ринку й отримувати конкурентні переваги.

Конкурентною перевагою є властивість банку, що дозволяє йому надавати високоякісні послуги та обходити конкурентів. До конкурентних переваг сьогодні можна віднести наступні: гарний імідж та ділова репутація; стійка клієнтура; високий професіоналізм персоналу; ефективна рекламна та маркетингова діяльність тощо [4].

Виділяють три основних напрямки досягнення конкурентних переваг. Перший полягає в опануванні банком певного сегмента ринку і розвитку послуг, орієнтованих на своїх клієнтів. Другий полягає в підвищенні якості послуг та створенні у клієнта відчуття унікальності даної послуги (за рахунок підтримання репутації на високому рівні). Такий підхід призводить до підвищення лояльності клієнтів, залучення нових. В основі третього підходу лежить цінова політика банку. Не дивлячись на те, що в останні

роки переважають нецінові методи конкурентної боротьби, тарифи, ціни та відсоткові ставки в багатьох випадках є ефективним методом зацікавлення клієнтури [5].

Формуючі систему показників конкурентних переваг банку, необхідно обирати ті, які найбільш точно та об'єктивно характеризують рівень конкурентних переваг банківської установи на ринку банківських послуг у цілому чи його окремих сегментах та дозволяють відстежити їх зміну в динаміці. Сукупність таких показників формується за критеріями комплексності, інтегративності відбиття результуючого стану основних причинних взаємодій у їх кількісних і якісних взаємозв'язках [2].

Формування індикаторів конкурентоспроможності здійснюється через поєднання поточних результатів конкурентної активності банків з їх можливостями по довгостроковому створенню вартості та підвищення рівня капіталізації банківської системи. Індикаторами є сукупність ринкових, операційних і фінансових параметрів їх діяльності.

Вибір та досягнення потрібних параметрів індикаторів конкурентоспроможності кожного банку залежить від його стратегічної мети. Якщо для новостворених банків стратегія полягає у збільшенні обсягів реалізації послуг та формування власної клієнтської бази, то для вже діючих банків першочерговими завданнями є створення позитивного іміджу і збільшення частки ринку.

Висновки. Отже, сучасні умови вимагають від банків оперативного реагування на зміни умов конкурентного середовища та своєчасної розробки і реалізації заходів, спрямованих на формування портфеля конкурентних переваг, здатних забезпечити довготривалий розвиток банківської установи.

Список літератури

1. Банківський менеджмент [Текст] : підручник /за ред. О.А. Кириченка, В.І. Міщенко. - К.: Знання, 2005. - 831 с.
2. Пікуш Ю.П. Управління конкурентоспроможністю банку в умовах фінансової лібералізації. [Текст] : автореф. дис. ... канд. економ. наук : спец. 08.00.09 - бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) /Ю.П. Пікуш; ДВНЗ УАБС НБУ. - Суми. : 2006. - 19 с.
3. Попередні підсумки діяльності банків України на 01.09.2011 [Електронний ресурс] - Режим доступу:

http://www.bank.gov.ua/Publication/bank_sup/Results/2011/01092011.htm – Загол. з екрана.

4. Фатхудинов Р.А. Управление конкурентоспособностью организации [Текст] : уч. пособ. - 2-е изд., испр. и доп. - М.: Эксмо, 2005. - 544 с.
5. Федулова Л.І, Волощук І.П. Управління конкурентоспроможністю банків в умовах трансформаційної економіки. [Текст] : Монографія. / Федулова Л.І, Волощук І.П. - К.: Науковий світ, 2002, 301 с.